

דף תרגול: משחקי מילים בעברית - ניבים, משמעויות כפולות ושמות מקומות

מהדורה למורה **עולים חדשים**

מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר ניבים וביטויים בעברית ולהבין את משמעותם האמיתית
- לזהות מילים בעלות שתי משמעויות שונות
- לגלות את מקור השם של יישובים בישראל

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – ניבים וביטויים - מה המשמעות האמיתית?

1. א – לחשוב קשה על בעיה
2. ב – לומר את האמת בכנות
3. ב – להפסיק להתעקש ולוותר
4. ב – לאבד את הסבלנות ולכעוס מאוד

חלק ב' – מילים כפולות משמעות - התאימו מילה לשתי המשמעויות שלה

1 – ב (איבר בגוף לראייה, וגם מעיין מים)
2 – א (איבר בגוף להליכה, וגם חג כמו פסח)
3 – ד (כלי לאכילת מרק, וגם חלק מכף היד)
4 – ה (מדבקה על מכתב, וגם בדיוק במקום)
5 – ג (קלף משחק, וגם לקלף פרי כמו תפוח)

חלק ג' – שמות יישובים - נכון או לא נכון?

1. נכון – תקווה פירושה hope, ופתח הוא תחילה או כניסה
2. נכון – יש שם מעיינות שמהם נובע נהר הירקון
3. לא נכון – הסיומת ים מציינת זוג, כלומר שתי גבעות
4. נכון – המילה שבע קשורה גם למספר וגם לשבועה
5. לא נכון – ברק פירושו בזק, ולכן השם קשור לתופעת טבע

חלק ד' – השלימו את הניב החסר

1. ראש
2. לב
3. כלים
4. עץ

חלק ה' – כתיבה יצירתית עם מילים

1. שני משפטים תקינים דקדוקית, כל אחד מדגים משמעות שונה של אותה מילה
2. תשובה הגיונית המתייחסת למשמעות המילולית של חלקי השם

כרטיס יציאה – מה לחפש

- ניב נכון עם הסבר תואם למשמעות האמיתית
- מילה אחת לפחות עם שתי משמעויות מדויקות ושונות
- הסבר הגיוני המבוסס על חלקי השם או הסיפור שמאחוריו

טיפים להפעלה:

- אפשר להציג תמונות נוספות מהאתר כדי להמחיש כל ניב בצורה חזותית לפני מתן התשובה
- מומלץ לתת לתלמידים לנחש את הביטוי מהתמונה או מהתיאור לפני חשיפת הפתרון
- בגרסת החינוך המיוחד מומלץ להשמיט את הפריטים המסומנים כקשים ולהתמקד בניבים הפשוטים

דף תרגול: משחקי מילים בעברית - ניבים, משמעויות כפולות ושמות מקומות

דף התלמיד/ה **עולים חדשים**

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בעברית יש משחקי מילים מעניינים. יש ביטויים מיוחדים (ניבים), יש מילים עם שתי משמעויות, ויש שמות של ערים עם סיפור. נלמד כמה דוגמאות פשוטות.

מילון קטן:

ניב	ביטוי קבוע בשפה שהמשמעות שלו שונה מהמילים עצמן
משמעות כפולה	מילה אחת שיש לה שני פירושים שונים
יישוב	מקום שאנשים גרים בו, כמו עיר או כפר
כפשוטו	המשמעות הישירה של המילים, בלי הביטוי
מקור השם	ההסבר מאיפה הגיע שם של מקום
ביטוי	צירוף מילים שמשתמשים בו כדי לתאר רעיון
פתגם	משפט קצר שמלמד לקח או חוכמה

1 חלק א' – ניבים וביטויים - מה המשמעות האמיתית?

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה פירוש הביטוי לשבור את הראש?

א) לחשוב קשה על בעיה ב) לפגוע בראש ממש ג) לישון עמוק ד) לשחק כדורגל

2. מה פירוש הביטוי לשים יד על הלב?

א) לגעת בחזה ב) לומר את האמת בכנות ג) לרקוד ד) לנגן בפסנתר

3. מה פירוש הביטוי לרדת מהעץ?

א) לטפס גבוה ב) להפסיק להתעקש ולוותר ג) לקטוף פירות ד) ללכת ביער

4. מה פירוש הביטוי לצאת מהכלים?

א) לשטוף כלים ב) לאבד את הסבלנות ולכעוס מאוד ג) לבשל ארוחה ד) לעזוב את הבית

2 חלק ב' – מילים כפולות משמעות - התאימו מילה לשתי המשמעויות שלה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. עין	___	**א.** איבר בגוף להליכה, וגם חג כמו פסח
2. רגל	___	**ב.** איבר בגוף לראייה, וגם מעיין מים
3. כף	___	**ג.** קלף משחק, וגם לקלף פרי כמו תפוח
4. בול	___	**ד.** כלי לאכילת מרק, וגם חלק מכף היד
5. קלף	___	**ה.** מדבקה על מכתב, וגם בדיוק במקום

3 חלק ג' – שמות יישובים - נכון או לא נכון?

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	השם "פתח תקווה" מבטא תקווה ואופטימיות	☐	☐
2	השם "ראש העין" קשור למקום שבו מתחיל נהר הירקון	☐	☐
3	השם "גבעתיים" פירושו שלוש גבעות	☐	☐
4	השם "באר שבע" קשור לסיפור על באר ושבועה בספר בראשית	☐	☐
5	לשם "בני ברק" אין שום קשר למשמעות מילולית	☐	☐

4 חלק ד' – השלימו את הניב החסר

השלימו את המילה החסרה.

1. לשבור את ה _____ (לחשוב קשה על בעיה)

2. לשים יד על ה _____ (לומר את האמת בכנות)

3. לצאת מה _____ (לאבד סבלנות ולכעוס)

4. לרדת מה _____ (להפסיק להתעקש ולוותר)

5 חלק ה' – כתיבה יצירתית עם מילים

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. בחרו מילה בעלת שתי משמעויות (למשל עין, רגל, כף או בול) וכתבו שני משפטים - בכל משפט המילה תהיה במשמעות אחרת.

2. חפשו בזיכרון שם של יישוב בישראל וכתבו מה לדעתכם המשמעות המילולית של השם, ולמה לדעתכם קראו למקום כך.

כרטיס יציאה

כתבו ניב אחד שלמדתם היום ומה משמעותו

תנו דוגמה למילה בעלת שתי משמעויות שונות

מה למדתם על מקור השם של יישוב אחד בישראל?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀